

Summaaristen riita-asioiden keskittäminen

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriön julkaisuja 27/2017

Summaaristen riita-asioiden keskittäminen

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriö

ISSN 1798-7091 (painettu.)

ISSN 1798-7105 (PDF)

ISBN 978-952-259-592-8 (painettu.)

ISBN 978-952-259-591-1 (PDF)

Taitto: / Ombrytning: Valtioneuvoston hallintoyksikkö / Statsrådets förvaltningsenhet, Erja Kankala

Helsinki 2017

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö	2017	
Tekijät	Maarit Leppänen		
Julkaisun nimi	Summaaristen riita-asioiden keskittäminen Lausuntotiivistelmä		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisu 27/2017		
Diaari/hankenumero	OM 6/41/2016, OM017:00/2016	Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
ISBN painettu	978-952-259-592-8	ISSN painettu	1798-7091
ISBN PDF	978-952-259-591-1	ISSN PDF	1798-7105
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-591-1		
Sivumäärä	30	Kieli	suomi
Asiasanat	summaarinen riita-asia, oikeudenkäyntimenettely, tuomioistuin, kärjäoikeus, toimivalta, sähköinen asiointi, tiedoksianto, täytäntöönpano		
Tiivistelmä	<p>Julkaisu sisältää tiivistelmän summaaristen riita-asioiden keskittämistä valmistelleen työryhmän mietinnöstä (Summaaristen riita-asioiden keskittäminen, Mietintöjä ja lausuntoja 12/2017) annetuista lausunnoista. Oikeusministeriö pyysi lausunnon 61 viranomaiselta ja muulta taholta, joista 52 antoi lausunnon.</p> <p>Ehdotus summaaristen riita-asioiden keskittämisestä ehdotuksessa nimettyihin kärjäoikeuksiin on saanut jakaantuneen vastaanoton. Ehdotukset sähköisen asioinnin säätämisestä eräiltä osin pakolliseksi sekä sähköisen tiedoksiannon ja puhelintiedoksiannon käyttöalan laajentamisesta ovat saaneet laajaa tukea.</p>		
Kustantaja	Oikeusministeriö		
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet	2017	
Författare	Maarit Leppänen		
Publikationens titel	Centralisering av summariska tvistemål Sammandrag av utlåtandena		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikation 27/2017		
Diarie-/ projektnummer	OM 6/41/2016, OM017:00/2016	Tema	Betänkanden och utlåtanden
ISBN tryckt	972-952-259-592-8	ISSN tryckt	1798-7091
ISBN PDF	972-952-259-591-1	ISSN PDF	1798-7105
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-591-1		
Sidantal	30	Språk	finska
Nyckelord	summariskt tvistemål, rättegångsförfarande, domstol, tingsrätt, behörighet, elektronisk kommunikation, delgivning, verkställighet		
Referat	<p>Publikationen innehåller ett sammandrag av yttrandena om arbetsgruppsbetänkandet om centralisering av summariska tvistemål (Centralisering av summariska tvistemål, Betänkanden och utlåtanden 12/2017). Justitieministeriet begärde utlåtande om betänkandet av 61 myndigheter och övriga parter och erhöll svar av 52 av dem.</p> <p>Förslaget om att centralisera behandlingen av summariska tvistemål till de föreslagna tingsrätterna har fått ett delat gensvar. Förslagen om att elektronisk kommunikation i vissa fall ska vara obligatorisk och om utvidgandet av tillämpningsområdet för elektronisk delgivning och telefondelgivning har erhållit brett stöd.</p>		
Förläggare	Justitieministeriet		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

1 Johdanto	7
2 Lausuntopalaute	9
2.1. Yleiset arviot ehdotuksesta	9
2.1.1 Yleistä	9
2.1.2 Ministeriöt.....	9
2.1.3 Laillisuusvalvojat.....	10
2.1.4 Hovioikeudet	10
2.1.5 Käräjäoikeudet.....	11
2.1.6 Viranomaiset	12
2.1.7 Yhdistykset ja intressiorganisaatiot.....	13
2.1.8 Oikeustieteen edustajat	15
2.2 Ehdotuskohtaiset kannanotot.....	16
2.2.1 Keskittäminen.....	16
2.2.2 Sähköiseen asiointiin velvoittaminen	24
2.2.3 Tiedoksianto koskevat muutosehdotukset.....	25
2.2.4 Sähköisen viestin saapumisajankohta.....	26
2.2.5 Muut huomiot.....	27
Liite: Lausuntopyynnöt työryhmämietinnöstä 12/2017	29

1 Johdanto

Oikeusministeriö asetti 17 päivänä kesäkuuta 2016 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotus hallituksen esitykseksi lainsäädännön muuttamisesta siten, että mahdollistetaan summaaristen riita-asioiden keskittäminen rajoitettuun määrään kärjäoikeuksia. Lainsäädännön tulisi myös mahdollistaa haastehakemuksen johdosta annetun yksipuolisen tuomion siirtämisen suoraan ulosottoon ilman eri hakemusta. Valmistelutyössä oli huomioitava kehitteillä oleva AIPA ja sen tuomat mahdollisuudet tietojen siirtämiselle eri viranomaisten välillä. Työryhmän tuli myös laatia ehdotus lainsäädännöksi, joka velvoittaisi ammattimaista perintätoimintaa harjoittavat yritykset käyttämään toiminnassaan kärjäoikeuden ja ulosoton sähköisiä tiedonsiirtojärjestelmiä. Työryhmän tuli lisäksi arvioida todisteellisen tiedoksiannon kehittämismahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia siirtyä järjestelmään, jossa oikeudenkäyntimaksu summaarisessa riita-asiassa olisi suoritettava asian tullessa vireille.

Työryhmä luovutti mietintönsä 26 päivänä tammikuuta 2017 (Summaaristen riita-asioiden keskittäminen, oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 12/2017).

Ehdotuksessa esitetään, että summaaristen riita-asioiden käsittely keskitetään Ahvenanmaan, Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson, Oulun, Pirkanmaan ja Pohjanmaan kärjäoikeuksiin. Kärjäoikeuksien tuomiopiirit määräytyisivät maakuntajako noudattaen ja tuomiopiireistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Oikeushenkilö, ammattimaista perintätoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö, oikeudenkäyntiasiamies tai -avustaja taikka muu elinkeinonharjoittaja veloitettaisiin toimittamaan summaarisen riita-asian haastehakemukset kärjäoikeuden tietojärjestelmään käyttäen oikeushallinnon tietojärjestelmäyhteyttä tai verkkopohjaista asiointiliittymää. Muulla tavalla toimitetut haastehakemukset jätettäisiin tutkimatta.

Oikeudenkäymiskaaren ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain säännöksiä asiakirjan todisteellisesta tiedoksiannosta muutettaisiin siten, että haaste voidaan antaa todisteellisesti tiedoksi sähköisenä viestinä Väestörekisterikeskuksen rekisteröi-

män sähköistä tiedoksiantomenettelyä koskevan yleisen suostumuksen perusteella. Haasteen puhelintiedoksianto mahdollistettaisiin kaikissa summaarisissa riita-asioissa.

Mietintö ei ollut täysin yksimielinen. Mietintöön sisältyy Suomen Perimistöimistöjen Liiton puheenjohtaja Jyrki Lindströmin eriävä mielipide, joka koskee ehdotusta summaarisia riita-asioita käsittelevistä käräjäoikeuksista. Eriävässä mielipiteessä esitetään, että summaarisia riita-asioita jatkossakin olisi käsiteltävä Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa.

Oikeusministeriö pyysi ehdotuksesta lausunnon yhteensä 61 eri viranomaiselta, järjestöltä ja asiantuntijalta. Tiivistelmän liitteenä on luettelo lausunnonantajista. Pyydetyistä lausunnoista saapui yhteensä 52.

Jaksoon 2.1 on sisällytetty lausunnonantajien yleiset arviot ehdotuksesta summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittämiseksi, sähköisen asioinnin edistämiseksi ja tiedoksiantoa koskevien säännösten muuttamiseksi. Jaksossa 2.2 selostetaan erillisten asiaotsikkojen alla yksityiskohtaisemmin yksittäisiä ehdotuksia ja kysymyksiä koskevia näkökohtia ja erityisesti näkemysten tueksi esitettyjä perusteluja. Asiaotsikkojen alla ei ole johdonmukaisesti mainittu kaikkia lausunnonantajia, jotka kyseisiltä osin joko puoltavat ehdotusta tai vastustavat sitä, jos tämä seikka on jo mainittu yleisiä arvioita ehdotuksesta käsittelevässä jaksossa 2.1 eikä lausunnonantaja ole esittänyt asian osalta lisähuomautuksia.

2 Lausuntopalaute

2.1. Yleiset arviot ehdotuksesta

2.1.1 Yleistä

Työryhmän ehdotuksista keskeisin eli ehdotus summaaristen riita-asioiden keskittämisestä ehdotuksessa nimettyihin käräjäoikeuksiin on saanut erittäin jakaantuneen vastaanoton. Lausunnon antaneista hovioikeuksista kaksi puoltaa ehdotusta ja kaksi vastustaa sitä. Käräjäoikeuksista 10 suhtautuu ehdotukseen myönteisesti ja 16 kielteisesti. Viranomaisista kolme tukee ehdotusta (Valtakunnanvoudinvirasto, Helsingin oikeusaputoimisto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto). Muut eivät ole ottaneet siihen kantaa. Yhdistyksistä ja intressiorganisaatioista myönteisesti keskittämisehdotukseen suhtautuu viisi tahoa. Kuusi yhdistystä taas vastustaa ehdotusta: Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto ry, Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry, Suomen Asianajajaliitto ry, Suomen haastemiehet JHL ry, Suomen Lakimiesliitto ry ja Suomen tuomariliitto ry. Kaikki tuomioistuinten henkilöstöä ja käyttäjäkuntaa edustavat tahot suhtautuvat näin ollen keskittämiseen varauksellisesti. Myönteisesti ehdotukseen suhtautuu professori Tuula Linna. Ehdotukset sähköisen asioinnin säätämisestä eräiltä osin pakolliseksi sekä sähköisen tiedoksiannon ja puhelintiedoksiannon käyttöalan laajentamisesta ovat saaneet laajaa tukea.

2.1.2 Ministeriöt

Valtionvarainministeriö kannattaa yleisellä tasolla mietinnössä esitettyjä muutoksia. Ministeriö kuitenkin toteaa, että summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittäminen mietinnössä esitettyäkin rajoitetumpaan määrään käräjäoikeuksia, siten kuin oikeudenhoidon kehittämisohjelmaan on kirjattu, toisi lisää säästöjä. Ehdotusta sähköisen asioinnin lisäämiseksi valtionvarainministeriö pitää tarpeettoman jäykkänä ja esittää säännöksen muuttamista siten, että käräjäoikeus voisi erityisestä syystä hyväksyä kirjallisen haastehakemuksen. Ministeriö esittää sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamista siten, että yleinen KaPA-lain mukainen suostumus tulisi mahdollistaa myös asiointilain 19 S:ssä tarkoitetun tavallisen tiedoksiannon.

2.1.3 Laillisuusvalvojat

Oikeuskanslerinvirasto katsoo, ettei perustuslaista tai ihmisoikeussopimuksista johtuvaa estettä ole summaaristen asioiden keskittämiseksi ehdotuksessa tarkoitettuihin kärjäoikeuksiin. Ehdotus kuuluu poliittisen tarkoituksenmukaisuusharkinnan piiriin. Kärjäoikeuksien valintaa tulisi kuitenkin perustella. Estettä säätää sähköinen asiointi eräiltä osin velvoittavaksi ei ole.

2.1.4 Hovioikeudet

Turun hovioikeus suhtautuu kielteisesti ehdotukseen summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittämisestä. Jos keskittämisratkaisuun kuitenkin päädytään, tulisi Kanta-Hämeen kärjäoikeuteen keskitettäväksi ehdotetut summaariset riita-asiat keskittää Varsinais-Suomen kärjäoikeuteen. Hovioikeus esittää tällöin myös harkittavaksi Ahvenanmaan kärjäoikeudessa käsiteltävien summaaristen asioiden keskittämistä Varsinais-Suomen kärjäoikeuteen. Hovioikeus ei näe erityisiä oikeusturvaongelmia ehdotetussa menettelyssä, jossa muiden kuin omassa asiassa toimivien luonnollisten henkilöiden edellytetään saattavan summaariset asiat vireille kärjäoikeuden asianhallintajärjestelmään tietojärjestelmäyhteyden tai asiointiliittymän kautta. Hovioikeus toteaa, että sähköinen asiointiedellytys on jo voimassa julkisen oikeusavun palkkio- ja kuluvaatimuksen esittämisen osalta. Turun hovioikeus suhtautuu myönteisesti tiedoksiantotapaa koskeviin muutosehdotuksiin edellyttäen, että vastaanottajan oikeusturva asianmukaisella tavalla turvataan.

Vaasan hovioikeus ei vastusta summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittämistä, mutta ehdottaa, että tuomiopiirit muodostettaisiin saman hovioikeuspiirin kärjäoikeuksista. Hovioikeus pitää ehdotusta sähköisen asioinnin kehittämisestä tietyin täsmennyksin kannatettavana. Hovioikeus puoltaa myös tiedoksiantomenettelyä koskevia muutosehdotuksia.

Itä-Suomen hovioikeus tukee lähtökohtaisesti ehdotusta summaaristen riita-asioiden keskittämisestä. Hovioikeus esittää, että Itä-Suomen hovioikeuspiirissä summaarisia riita-asioita käsittelee Kymenlaakson kärjäoikeuden lisäksi myös Pohjois-Savon tai Pohjois-Karjalan kärjäoikeus. Hovioikeus puoltaa ehdotuksia sähköisen asioinnin lisäämisestä ja todisteellisen tiedoksiannon kehittämisestä.

Rovaniemen hovioikeus ei kannata summaaristen riita-asioiden keskittämistä. Hovioikeuden mielestä keskittämis ehdotus ei huomioi saamelaiden kielellisten oikeuksien toteutumista. Jos keskittäminen kuitenkin toteutetaan, tulisi Rovaniemen hovioikeuspiirissä summaariset riita-asiat keskittää sekä Lapin että Kainuun kärjäoikeuteen. Hovioikeus puoltaa ehdotuksia sähköistä asiointia ja todisteellista tiedoksiantoa koskevia ehdotuksia.

2.1.5 Käräjäoikeudet

Hyvinkään, Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Päijät-Hämeen ja Tuusulan käräjäoikeudet suhtautuvat myönteisesti tai tietyin varauksin myönteisesti ehdotukseen summaaristen riita-asioiden keskittämisestä.

Summaaristen riita-asioiden keskittämistä koskevaa ehdotusta vastustavat *Espoon, Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Helsingin, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Satakunnan, Varsinais-Suomen ja Ylivieska-Raahen käräjäoikeudet*. Myös *Vantaan ja Ahvenanmaan käräjäoikeudet* suhtautuvat ehdotukseen varauksellisesti.

Uudenmaan käräjäoikeudet eivät pidä perusteltuna sitä, että muista hovioikeuspiireistä poiketen Helsingin hovioikeuspiirin alueella, jossa on eniten summaarisia riita-asioita, käsittely keskitettäisiin vain yhteen, perustettavaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeuteen. Espoon, Helsingin, Hyvinkään, Itä-Uudenmaan, Länsi-Uudenmaan, Tuusulan ja Vantaan käräjäoikeudet katsovat, että summaarisia riita-asioita tulisi Helsingin hovioikeuspiirin alueella käsitellä kolme tai vähintään kaksi käräjäoikeutta. Käräjäoikeuksien mukaan tällaista mallia puoltavat summaaristen asioiden suuri määrä, hallinnolliset ongelmat, henkilöstön sijoittuminen ja toimitilaratkaisut. Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus tuo myös esiin, että asioiden keskittäminen Itä-Uudenmaan käräjäoikeuteen heikentäisi ruotsinkielisten asianosaisten asemaa.

Jos keskittämistä koskeva ehdotus toteutetaan, tulisi Etelä-Savon käräjäoikeuden mukaan Itä-Suomen hovioikeuspiirin summaariset riita-asiat keskittää Kymenlaakson käräjäoikeuden lisäksi tai sen sijaan Etelä-Savon käräjäoikeuteen. Pohjois-Savon käräjäoikeus taas katsoo, että Itä-Suomen hovioikeuspiirin summaariset riita-asiat tulisi keskittää kahteen käräjäoikeuteen, joista toinen olisi Pohjois-Savon käräjäoikeus. Helsingin, Länsi-Uudenmaan, Pohjanmaan, Varsinais-Suomen ja Ahvenanmaan käräjäoikeudet katsovat, että Varsinais-Suomen ja Kanta-Hämeen maakunnan summaariset riita-asiat tulisi keskittää Varsinais-Suomen käräjäoikeuteen. Keski-Suomen käräjäoikeus katsoo, että se tulisi olla toinen summaarisia riita-asioita käsittelevistä käräjäoikeuksista Vaasan hovioikeuspiirissä. Lapin käräjäoikeuden mielestä summaaristen riita-asioiden keskittäminen Kainuun käräjäoikeuteen ei huomioi saamelaisten kielellisten oikeuksien toteutumista ja summaarisia riita-asioita tulisi siksi käsitellä Lapin käräjäoikeudessa. Päijät-Hämeen käräjäoikeus katsoo, että summaaristen riita-asioiden käsittely olisi keskitettävä Päijät-Hämeen käräjäoikeuteen. Satakunnan käräjäoikeus katsoo, ettei siellä käsiteltäviä summaarisia riita-asioita tulisi siirtää Pirkanmaan käräjäoikeuteen.

Espoon, Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Helsingin, Hyvinkään, Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päi-

jät-Hämeen, Satakunnan, Tuusulan, Vantaan, Varsinais-Suomen ja Ahvenanmaan käräjäoikeudet puoltavat ehdotuksia sähköisen asioinnin lisäämisestä ja todisteellisen tiedoksianton kehittämistä. Pohjois-Savon käräjäoikeus kuitenkin esittää sähköisen asiointipakon käyttöönoton lykkäämistä siihen saakka kunnes tekniset järjestelmät ovat siten kehittyneet, ettei poikkeussäännös enää ole tarpeen. Myös muut käräjäoikeudet korostavat AIPA-hankkeen merkitystä uudistusten toteuttamisessa.

2.1.6 Viranomaiset

Valtakunnansyyttäjänvirasto tukee todisteellista tiedoksiantoa koskevaa ehdotusta. Virasto ei ota kantaa muihin ehdotuksiin.

Valtakunnanvoudinvirasto tukee mietinnössä ehdotettuja muutoksia. Virasto tuo esiin, että sillä on käytössä kansalaisen sähköinen asiointitili asiakirjojen sähköistä tiedoksiantoa varten ja että järjestelmä on toiminut hyvin.

Helsingin oikeusaputoimisto puoltaa ehdotuksia.

Oikeusrekisterikeskus (ORK) ottaa lausunnossaan kantaa ehdotuksiin vain tietojärjestelmänäkökulmasta. ORK toteaa, ettei nykyinen tietojärjestelmä (Tuomas) sellaisenaan mahdollista keskittämistä, vaan järjestelmää olisi muutettava. ORK kannattaa sähköisen asioinnin lisäämistä, mutta toteaa, että uudistus edellyttäisi muutoksia Santra-järjestelmään sekä asiointiliittymän käytettävyyden parantamista. ORK ei vastusta sähköisen tiedoksianton mahdollistamista mietinnössä esitetyllä tavalla. Uudistus edellyttäisi kuitenkin merkittäviä tietojärjestelmämuutoksia. Siksi olisi toivottavaa, että muutokset tehtäisiin uuteen AIPA-tietojärjestelmään ja että lainsäädäntö tulisi voimaan vasta AIPA:n käyttöönoton jälkeen. Nykyisten tietojärjestelmien muuttaminen tuottaisi mittavia kustannuksia, joiden määrää ei ole mietinnössä arvioitu.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto puoltaa mietinnössä ehdotettuja muutoksia. Keskittäminen edistäisi yhdenmukaisia käytäntöjä tutkittaessa viran puolesta kuluttajasopimuksen vakioehtojen kohtuuttomuutta. Keskittäminen lisäisi henkilöstön osaamista ja edistäisi käsittelyn tuloksellisuutta sekä laatua ja oikeusvarmuutta. Summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittäminen parantaisi edellytyksiä samanlaisten tapausten samanlaiseen käsittelyyn. Summaaristen riita-asioiden keskittäminen tiettyihin käräjäoikeuksiin parantaisi myös kuluttaja-asiamiehen mahdollisuuksia seurata ja puuttua (väitteenvaraisesti) perusteettomiin velkomuskanteisiin.

AIPA-hanketoimisto kannattaa sähköisen asioinnin lisäämistä ja sähköisen tiedoksianton kehittämistä. Summaaristen asioiden keskittämisellä ei ole AIPA-hankkeen kannalta olennaista merkitystä. Hanketoimisto toteaa, että tietojärjestelmä ei estä valtakunnallisen

työjonon perustamista. Jos mietinnössä ehdotetut toiminnot rakennetaan AIPA-järjestelmään, on kuitenkin selvitettävä, kuuluvatko ne hankkeen alkuperäiseen laajuuteen ja budjettiin, ja jos eivät kuulu, edellyttää uudistukset lisäresursseja. Hanketoimisto katsoo, etteivät kehittämissuositukset aiheuta aikataulupaineita AIPA-hankkeen toteuttamiselle tai sen vaiheistukseen.

HAIPA-hanketoimisto ei ole lausunnossaan ottanut kantaa summaaristen riita-asioiden keskittämiseen, mutta tukee ehdotuksia sähköisen asioinnin ja tiedoksiannon lisäämisestä.

2.1.7 Yhdistykset ja intressiorganisaatiot

Finanssialan Keskusliitto (FK) pitää ehdotuksia summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittämisestä ja tiedoksiantomenettelyn tehostamisesta oikeansuuntaisina. FK kannattaa kuitenkin ensisijaisesti summaaristen riita-asioiden siirtämistä ulosottoviranomaisten käsiteltäviksi. Jos näin ei kuitenkaan tehdä, FK puoltaa mietinnön ehdotusta kuitenkin siten toteutettuna, että asioiden käsittelyä edelleen jatkettaisiin Varsinais-Suomen kärjäoikeudessa. FK kannattaa sähköisen asioinnin lisäämistä valinnanvapautta rajoittavien toimenpitein, mutta korostaa asiaa koskevan tiedottamisen tärkeyttä. FK kannattaa myös tiedoksiantoa koskevia muutosehdotuksia, mutta pitäisi parempana vaihtoehtona, joka mahdollistaisi summaarisen riita-asian haastehakemuksen antamisen tiedoksi tavallisella kirjeellä.

Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL ry vastustaa ehdotusta keskittää summaaristen riita-asioiden käsittely rajoitettuun määrään kärjäoikeuksia. Keskittäminen toisi runsaasti lisäkustannuksia ja heikentäisi työhyvinvointia. Lähes järjettömänä JHL pitää summaaristen riita-asioiden siirtämistä pois Helsingin ja Varsinais-Suomen kärjäoikeuksista Itä-Uudenmaan ja Kanta-Hämeen kärjäoikeuksiin. JHL tukee ehdotusta sähköisen asioinnin lisäämiseksi, mutta katsoo, että asioinnin parantaminen käytännössä edellyttää AIPA:n valmistumista. JHL puoltaa myös sähköisen tiedoksiannon lisäämistä, mutta pitää arvioita sen tuomista säästöistä ja työkevennyksistä ylimitoitettuina.

Keskuskauppakamari (KKK) pitää summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittämistä sinänsä kannatettavana asiana. KKK ei ota kantaa siihen, mihin kärjäoikeuksiin asiat tulisi keskittää. Tärkeää olisi, että henkilöstön osaaminen säilyisi. Raskaita toimitilajärjestelyjä tulisi välttää. KKK kannattaa ehdotuksia sähköisen asioinnin ja sähköisten tiedoksiantokelpojen lisäämiseksi.

Kuntaliitto kannattaa lähtökohtaisesti mietinnössä ehdotettuja muutoksia.

Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry kannattaa mietinnön ehdotuksia, mutta ei tue summaaristen riita-asioiden keskittämistä mietinnössä esitetyllä tavalla ja katsoo, ettei keskittämisestä ole saatavissa mietinnössä todettuja hyötyjä. OHK pitää ehdotusta ongelmalliseksi.

na muun muassa kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta (Kainuun ja Kanta-Hämeen käräjäoikeudet). OHK kannattaa sähköisen asioinnin lisäämistä, mutta korostaa sähköisten asiointikanavien käyttäjäystävällisyyttä. Sähköisen asioinnin lisääminen ei myöskään saisi aiheuttaa käyttäjille lisäkuluja, jotka myöhemmin jäisivät velallisten maksettavaksi. OHK puoltaa sähköistä tiedoksiantoa koskevia muutosehdotuksia.

Suomen Asianajajaliitto ry pitää ehdotuksen tavoitteita kannatettavina, mutta pitää itse ehdotusta monilta osin ongelmallisena. Asianajajaliitto ei kannata summaaristen riita-asioiden keskittämistä, koska arvioi sen aiheuttavan tarpeettomia henkilöstöongelmia. Keskittämisen edellyttämät investoinnit ovat liian suuret mahdollisesti saavutettavaan hyötyyn nähden. Asianajajaliitto vastustaa ehdotusta sähköisen asioinnin lisäämiseksi velvoittamalla ammattitoimijat ja elinkeinonharjoittajat toimittamaan haastehakemukset käräjäoikeuteen oikeushallinnon sähköisiä asiointikanavia käyttäen. Käyttöastetta tulisi sen sijaan pyrkiä lisäämään järjestelmää parantamalla ja sitä markkinoimalla. Asianajajaliitto kannattaa sähköisen tiedoksiannon käyttöönottamista.

Suomen haastemiehet JHL ry vastustaa summaaristen riita-asioiden keskittämistä, puoltaa sähköisen asioinnin lisäämistä ja uuden sähköisen tiedoksiantotavan käyttöönottamista. JHL katsoo, että käräjäoikeusverkostouudistus jo riittävästi rajaa käräjäoikeuksien määrää ja ettei tarvetta lisäkeskittämiseksi ole. Keskittämisen sijaan tulisi sähköistä asiointia käräjäoikeuksien välillä kehittää toimivaksi. Keskittäminen toisi tiedoksiintoon suuria logistisia haasteita. JHL katsoo, että summaarisia riita-asioita tulisi käsitellä myös Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa. JHL puoltaa tiedoksiantotapojen lisäämistä.

Suomen Lakimiesliitto ry pitää ehdotuksia sähköisen asioinnin lisäämiseksi ja sähköistä tiedoksiantoa koskevien säännösten muuttamiseksi hyvin perusteltuina ja kannatettavina. Lakimiesliitto ei kuitenkaan tue summaaristen riita-asioiden keskittämistä koskevaa ehdotusta.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry puoltaa mietinnössä ehdotettuja muutoksia, mutta katsoo, että summaaristen riita-asioiden käsittely Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa tulisi jatkoa.

Suomen tuomariliitto ry vastustaa summaaristen riita-asioiden keskittämistä. Keskittäminen ei ole perusteltua, vaan nykyinen tilanne on säilytettävä, ainakin kunnes eri vaihtoehdot summaaristen asioiden käsittelyn kehittämiseksi on työryhmävalmistelussa asianmukaisesti selvitetty. Tuomariliitto toteaa mietinnön laatineen työryhmän epäonnistuneen työssään ottaessaan säästöihin ja aluepolitiikkaan perustuvan poliittisen linjauksen työnsä perustaksi. Tuomariliitto korostaa lausunnossaan, että myös poliittiset linjaukset on perusteltava läpinäkyvästi. Mietinnössä ei nyt lainkaan perustella miten valittuun keskittämiskäytäntöön on päädytty. Kielellisten oikeuksien turvaamisen näkökulmasta työryh-

män ehdotus summaaristen asioiden keskittämisestä Turun hovioikeuspiirissä Pirkanmaan käräjäoikeuden ohella Kanta-Hämeen käräjäoikeuteen on täydellisen epäonnistunut ja lisäksi perustuslain vastainen. Helsingin hovioikeuspiirissä summaarisia riita-asioita tulisi jo käräjäoikeuksien koon perusteella käsitellä kaikissa hovioikeuspiirin verkostouudistuksen jälkeisissä käräjäoikeuksissa. Tuomariliitto puoltaa ehdotusta sähköisen asioinnin lisäämiseksi ja kannattaa mietinnön sähköistä tiedoksiantoa ja puhelintiedoksiantoa koskevia ehdotuksia. Tuomariliitto pitää kuitenkin mietinnössä arvioituja säästöjä ylimitoitettuina ja puutteellisiin selvityksiin perustuvina.

Suomen Yrittäjät ry (SY) toteaa lausunnossaan, ettei sillä ole huomautettavaa summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittämiseen. SY kannattaa sähköisen asioinnin lisäämistä. Lainmuutoksesta tulisi kuitenkin tiedottaa asianmukaisesti siten, että myös sellaiset elinkeinonharjoittajat, jota eivät ammattimaisesti hoida perintätoimintaa, tulisivat siitä tietoiseksi. SY tukee myös tiedoksiantoa koskevia muutosehdotuksia.

Takuusäätiö sr kannattaa lähtökohtaisesti ehdotettuja muutoksia. Keskittäminen voisi lisätä kertyvää osaamista ja siten tehostaa päätöksentekoa ja yhdenmukaistaa ratkaisukäytäntöä. Takuusäätiö pitää erityisen tärkeänä sitä, että pikaluottojen oikeudellisessa perinnässä vaatimuksen lainmukaisuuteen otettaisiin viran puolesta kantaa. Lyhyet ja yhdenmukaiset käsittelyajat olisivat velallisen edun mukaiset. Takuusäätiö on kuitenkin huolestunut siitä, että Helsingin hovioikeuspiirin asiat keskitettäisiin vain yhteen käräjäoikeuteen ja pitää valtakunnallista työjonoa varten otettavana keinona asioiden tasapuoliseen työnjakoon ja lyhyempiin käsittelyaikoihin. Takuusäätiö puoltaa ehdotusta sähköisen asioinnin lisäämiseksi sekä tiedoksiantoa koskevien säännösten muuttamiseksi.

2.1.8 Oikeustieteen edustajat

Professori Tuula Linna Lapin yliopistosta puoltaa summaaristen riita-asioiden keskittämistä ja menettelyn sähköistämistä. Kanta-Hämeen käräjäoikeuden sijaan tulisi Varsinais-Suomen ja Kanta-Hämeen maakuntien summaariset riita-asiat keskittää Varsinais-Suomen käräjäoikeuteen. Näin tulisivat tasapuolisesti huomioiduiksi alueelliset ja kielelliset kriteerit. Professori Linna katsoo, että ainoastaan riidattomia saatavia koskevien asioiden käsittely tulisi keskittää ja summaarisen riita-asian sijaan käyttää käsitettä summaarinen velkomusasia. Hallinnan ja rikkoutuneen olosuhteen palauttaminen tulisi jättää järjestelmän ulkopuolelle, koska näihin tapauksiin usein kytkeytyy väliaikaisen turvaamistoimen antaminen. Näin tulisi toimia myös riidattomissa hädöissä, joissa vaatimus ei perustu yksinomaan maksamattomiin vuokrasaataviin. Professori Linna katsoo, ettei luonnollista henkilöä tulisi velvoittaa toimittamaan haastehakemusta sähköisesti käräjäoikeuteen, vaikka ei toimisi omassa asiassaan vaan toisen henkilön asiamiehenä.

2.2 Ehdotuskohtaiset kannanotot

2.2.1 Keskittäminen

2.2.1.1 Keskittämisen toteuttaminen

Oikeuskanslerinvirasto toteaa, ettei mietinnössä ei ole erikseen perusteltu summaarisia asioita jatkossa käsittelevien kärjäoikeuksien valintaa muiden kuin Ahvenanmaan kärjäoikeuden osalta. Kärjäoikeuksien valintaa tulisi perustella. Samaan seikkaan kiinnittävät huomiota myös *Etelä-Karjalan, Helsingin, Hyvinkään ja Varsinais-Suomen kärjäoikeudet* sekä *tuomariliitto*. *Kanta-Hämeen kärjäoikeus* tuo erikseen esiin, että käsittely olisi keskitettävä sellaisiin kärjäoikeuksiin, joissa asiat jo nyt käsitellään tehokkaasti. Näin toteaa myös *Pirkanmaan kärjäoikeus*. *Turun hovioikeus* korostaa, että käsittelyaikojen lisäksi tulisi ottaa huomioon menettelytapojen ja ratkaisujen laatu. Näkemykseen yhtyvät *Lapin ja Pohjois-Karjalan kärjäoikeudet* sekä *tuomariliitto*. *Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL* toteaa, että ehdotusta summaarisia riita-asioita käsitteleviksi kärjäoikeuksiksi olisi arvioitava uudelleen siitä aiheutuvien kustannusten ja työhyvinvoinnin näkökulmasta.

Turun hovioikeus toteaa lausunnossaan, ettei summaaristen riita-asioiden käsittelyä kahdeksassa eri kärjäoikeudessa tule yhdenmukaistamaan menettelytapoja ja käsittelyaikoja. Hovioikeus kiinnittää muun muassa huomiota siihen, että toimivaltaisiksi ehdotetut kahdeksan kärjäoikeutta muodostavat keskenään varsin heterogeenisen ryhmän: siihen kuuluu kaksi pienintä kärjäoikeutta (Ahvenanmaa ja Kainuu) sekä tulevan kärjäoikeusverkoston toiseksi ja kolmanneksi suurimmat kärjäoikeudet (Itä-Uusimaa ja Pirkanmaa). Ahvenanmaalla on neljä tuomaria (mukaan lukien hallinto-oikeusasioita käsittelevä tuomari) ja uudessa Itä-Uudenmaan kärjäoikeudessa tulee olemaan 52 kärjätuomaria. Yksiköiden kokoero ei ole omiaan toteuttamaan toivetta yhdenmukaisista käytänteistä. Tuomiovallan rajaaminen summaaristen asioiden osalta osaan kärjäoikeuksista tulee hovioikeuden mukaan lisäämään prosessuaalisia ongelmia ja tehtävien siirtoja eri kärjäoikeuksien välillä. Turun hovioikeuspiirissä Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen ja Ahvenanmaan kärjäoikeuksien toimivaltajärjestely on keinotekoinen ja epätarkoituksenmukainen. Samoja näkemyksiä esittävät *Etelä-Savon kärjäoikeus* ja *tuomariliitto*.

Myös *Vaasan hovioikeus* nostaa lausunnossaan esille samoja seikkoja kuin Turun hovioikeus. Summaarisia asioita käsittelevien yksiköiden kokoerot ovat hovioikeuden mukaan ongelmalliset. Hovioikeus pitää vaarana myös sitä, että suurempien yksiköiden toimintatavat voivat tulla hallitseviksi, vaikka eivät välttämättä ole parhaimpia. Hovioikeus katsoo, että kärjäoikeuksien toimivalta tulisi ehdotetun maakuntamallin sijaan määräytyä hovioikeuspiirien mukaan. Hovioikeus ehdottaa, että Vaasan hovioikeuspiirin osalta summaaristen asioiden tuomiopiiri voisi länsirannikolla muodostua Satakunnan, Pohjanmaan ja

Keski-Pohjanmaan kärjäoikeuksista (väestömäärä 472 000 henkilö) ja sisämaassa toimivien Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen kärjäoikeuksista (väestömäärä 468 000 henkilöä). Myös *Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus* katsoo, että kärjäoikeuksien toimivalta tulisi määryä hovioikeuspiirien mukaan.

Itä-Suomen hovioikeus esittää harkittavaksi, että summaariset riita-asiat sen tuomiopiirissä maantieteellisistä sysistä sekä pitkien välimatkojen ja huonon julkisen liikenteen vuoksi käsiteltäisiin Kymenlaakson kärjäoikeuden lisäksi myös Pohjois-Savon tai Pohjois-Karjalan kärjäoikeudessa. *Rovaniemen hovioikeus* katsoo, että kärjäoikeusverkoston uudistus poistaa tarpeen keskittää summaarisia riita-asioita. Jos keskittäminen toteutetaan, tulisi Rovaniemen hovioikeuspiirissä summaariset riita-asiat keskittää sekä Lapin että Kainuun kärjäoikeuteen.

Kainuun ja Oulun kärjäoikeudet puoltavat ehdotusta keskittämisestä ja katsovat sen edistävän henkilökunnan osaamista ja asiakkaiden yhdenvertaisuutta sekä tasaavan käsittelyn kestoja. Myös *Kymenlaakson kärjäoikeus* puoltaa ehdotusta keskittämiseksi. Oulun kärjäoikeus katsoo, että keskittämisessä olisi tullut mennä ehdotettua pidemmälle siten, että summaarisia riita-asioita käsittelevät vain kaksi tai kolme kärjäoikeutta. Saman toteaa myös *valtionvarainministeriö*.

Hyvinkään, Itä-Uudenmaan ja Tuusulan kärjäoikeudet suhtautuvat myönteisesti summaaristen riita-asioiden keskittämiseen, mutta eivät pidä tarkoituksenmukaisena ratkaisua, jonka mukaan kaikki Uudenmaan summaariset riita-asiat keskitettäisiin perustettavaan Itä-Uudenmaan kärjäoikeuteen. *Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan kärjäoikeudet* puoltavat keskittämistä koskevaa ehdotusta, mutta kannattavat siirtymistä työjonojärjestelmään. *Pohjanmaan kärjäoikeus* puoltaa keskittämistä periaatetasolla, mutta katsoo, että ehdotuksen yksityiskohdissa olisi toivomisen varaa. Kärjäoikeus pitää selvänä, ettei Varsinais-Suomen summaarisia riita-asioita tulisi siirtää käsiteltäväksi yksikieliseen Kanta-Hämeeseen, vaan että jako tulisi olla päinvastainen. Pohjanmaan kärjäoikeus esittää myös harkittavaksi Satakunnan kärjäoikeuden summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskitämistä Pohjanmaan kärjäoikeuteen hovioikeuspiirijakoa noudattaen. *Päijät-Hämeen kärjäoikeus* ei sinänsä vastusta ehdotusta keskittämisestä, mutta pitää kyseenalaisena sitä, saadaanko keskittämisestä arvioituja säästöjä ja hyötyjä. Kärjäoikeus katsoo myös, että sen tulisi jatkaa summaarisia riita-asioita käsittelevänä kärjäoikeutena. Summaariset riita-asiat olisi myös jaettava ehdotettua tasaisemmin niitä käsittelevien kärjäoikeuksien kesken. Suuret yksiköt eivät välttämättä ole toiminnallisesti tehokkaita.

Espoon, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Keski-Pohjanmaan, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Varsinais-Suomen ja Ylivieska-Raahen kärjäoikeudet vastustavat keskittämis ehdotusta ja esittävät lausunnossaan vaihtoehtoa, jonka mukaan kaikki kärjäoikeudet edelleen käsittelevät summaarisia riita-asioita ja käyttöön otettaisiin sak-

komenettelylain ja oikeusavun mukainen työjonojärjestelmä sekä valtakunnallinen toimivalta. Kun käräjäoikeusverkosto on juuri ehdotettu supistettavaksi 20 käräjäoikeuteen, keskittämislle ei enää ole tarvetta. Työjonojärjestelmä olisi toteutettavissa AIPA-hankkeen yhteydessä tai pian AIPA:n käyttöönoton jälkeen. Samansuuntaisesti lausuvat myös *Oikeushallinnon henkilökunta OHK, Asianajajaliitto* sekä *Suomen haastemiehet JHL*. Myös *Helsingin* ja *Satakunnan käräjäoikeudet* katsovat, että verkostouudistus poistaa tarpeen keskittää summaarisia riita-asioita. *Hyvinkään käräjäoikeus* korostaa, että keskittämissuositus tulisi käsitellä yhdessä käräjäoikeusverkostouudistuksen kanssa. *Ylivieska-Raahen käräjäoikeus* huomauttaa, että keskittämisestä on yleensä hyötyä vain sellaisissa asioissa, joiden lukumäärä on vähäinen ja joissa tarvitaan erityisasiantuntemusta.

Varsinais-Suomen käräjäoikeus, Lakimiesliitto ja tuomariliitto suhtautuvat keskittämissuositukseen erittäin varauksellisesti ja katsovat, ettei summaaristen riita-asioiden käsittelyn keskittäminen fyysisesti muutamaaan toimipisteeseen johda toiminnan tehostumiseen, kustannussäästöihin eikä kansalaisten oikeusturvan tai palvelujen parantumiseen. Sen sijaan keskittäminen johtaa lisäkustannuksiin, toiminnan tason pitkäaikaiseen heikentymiseen, ammattitaitoisen henkilökunnan menettämiseen sekä kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun ja oikeusturvan vaarantumiseen. Myös *Etelä-Pohjanmaan* ja *Etelä-Savon käräjäoikeudet* suhtautuvat varauksellisesti mietinnössä esitettyyn väitteeseen siitä, että keskittäminen lisäisi tehokkuutta. *Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeuden* mukaan käsittelyaikoja, tehokkuutta ja tuottavuutta olisi mahdollista lisätä muilla keinoilla, esimerkiksi yhdenmukaisilla käsittelyohjeilla. *Lapin käräjäoikeus* toteaa lausunnossaan, että erot käräjäoikeuksien käsittelyajoissa perustuvat siihen, etteivät kaikki käräjäoikeudet ole selvittäneet kuluttajaluottokustannusten lainmukaisuutta viran puolesta kuluttajadirektiivin edellyttämällä tavalla. Saman toteaa *Pohjois-Karjalan käräjäoikeus*.

Keski-Suomen käräjäoikeus ja *Finanssialan Keskusliitto* toteavat, että summaaristen asioiden käsittely olisi tullut siirtää ulosottoon.

2.2.1.2 Kielelliset oikeudet

Turun hovioikeus toteaa, että kaksikielisen henkilöstön rekrytointi Hämeenlinnaan tuottaisi huomattavia vaikeuksia. Jos Varsinais-Suomen käräjäoikeuden summaariset riita-asiat siirretään Kanta-Hämeen käräjäoikeuteen, heikentäisi tämä merkittävästi Varsinais-Suomen käräjäoikeuspiirin ruotsinkielisen väestönosan asemaa. Sille mietinnössä lausutulle näkökohdalle, että muutos tulisi parantamaan Kanta-Hämeen ruotsinkielisen väestön tilannetta, lienee annettava lähinnä kuriositeettiarvoa: Tilastokeskuksen lukujen mukaan vuonna 2015 Hämeenlinnassa ruotsinkielisen väestön osuus oli 204 henkilöä (0,3 %) ja Turussa 10 039 henkilöä (5,4 %). Turun hovioikeuden tilastoista ei ole lähivuosina löydettävissä Kanta-Hämeen käräjäoikeudesta saapunutta ruotsinkielistä valitusta. Turun hovioikeus tuo esiin mahdollisuuden keskittää Ahvenanmaan käräjäoikeuspiirin summaariset riita-asian Varsinais-Suo-

men kärjäoikeuteen. Kaksikielisenä kärjäoikeutena Varsinais-Suomen kärjäoikeudella on kielelliset valmiudet ja henkilöstö näiden asioiden käsittelyyn. Ahvenanmaa kuuluu jo nyt maa-oikeusasioiden osalta Varsinais-Suomen kärjäoikeuden tuomiopiiriin.

Myös *Varsinais-Suomen kärjäoikeus* vastustaa Varsinais-Suomen maakunnan summaaristen riita-asioiden keskittämistä Kanta-Hämeen kärjäoikeuteen. Toisin kuin Kanta-Häme on Varsinais-Suomen kärjäoikeus kaksikielinen ja neljään sen tuomarinviroista liittyy kelpoisuusvaatimuksena tuomiopiirin väestön vähemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito. Kaksikielisyyden johdosta Varsinais-Suomen kärjäoikeudessa on lisäksi ruotsin kieltä hyvin taitavia muita tuomareita sekä kansliahenkilökuntaa ja haastemiehiä. Ehdotetun keskittämisen seurauksena Kanta-Hämeen kärjäoikeudesta tulisi kaksikielinen, mikä edellyttäisi, että palkattaisiin uusia tuomareita, joilla on ruotsin kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä lisäksi ruotsin kieltä hyvin taitavaa kanslia- ja haastemieshenkilöstöä. Tällaisen henkilökunnan löytäminen ja palkkaaminen yksikieliseen Hämeeseen on käytännössä erittäin vaikeaa. Kanta-Hämeen kärjäoikeuden alueella asuu tietävästi runsaat 400 ruotsinkielistä henkilöä, Varsinais-Suomen kärjäoikeuden tuomiopiirin väestöstä 6 prosenttia eli noin 30 000 henkilöä on ruotsinkielisiä. Summaarisessa menettelyssä käsiteltävien riita-asioiden keskittäminen käytännössä yksikielisenä suomen kielellä toimivaan kärjäoikeuteen merkitsisi Varsinais-Suomen alueen ruotsinkielisen väestön kannalta olennaista oikeusturvan heikentymistä.

Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus epäilee ruotsinkielisen väestön kielellisten oikeuksien toteutumista perustettavassa Itä-Uudenmaan kärjäoikeudessa. Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus ihmettelee myös Varsinais-Suomen summaaristen riita-asioiden siirtämistä yksikieliseen Kanta-Hämeen kärjäoikeuteen. *Pohjanmaan kärjäoikeus* pitää selvänä, että Kanta-Hämeen kärjäoikeuden summaariset riita-asiat tulisi käsitellä Varsinais-Suomen kärjäoikeudessa, eikä päinvastoin. Tätä puoltaa myös *Ahvenanmaan kärjäoikeus* ja *Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL ja Oikeushallinnon Henkilöstö OHK*. Myös *Helsingin kärjäoikeus* toteaa, ettei asiallisesti kestäviä perusteita keskittää Varsinais-Suomen summaariset Kanta-Hämeeseen ole mietinnössä esitetty. *Tuomariliitto* pitää ehdotusta keskittää Varsinais-Suomen summaariset riita-asiat Kanta-Hämeen kärjäoikeuteen perustuslain vastaisena, koska tosiasiallisesti ruotsinkielisen väestönosan oikeuksia summaarisessa menettelyssä ei pystytä turvaamaan Kanta-Hämeen kärjäoikeudessa. Vastaavasti Lapin kärjäoikeuden tuomiopiiriin summaaristen asioiden keskittäminen jatkossa Kainuun kärjäoikeuteen merkitsisi tosiasiallista heikennystä saamenkielisten asemaan verrattuna siihen vaihtoehtoon, että summaarisia asioita käsiteltäisiin myös Lapin kärjäoikeudessa. Näkemykseen yhtyvät *Lapin kärjäoikeus* ja *Oikeushallinnon Henkilöstö OHK*.

Tiivistetysti voidaan todeta, että Turun ja Vaasan hovioikeudet, Ahvenanmaan, Helsingin, Länsi-Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan kärjäoikeudet, Tuomariliitto, Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL, Oikeushallinnon Henkilökunta OHK, Suomen haastemiehet JHL, Finanssialan Keskusliitto, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ja Professori Tuula Linna kannattavat nimenomaisesti summaaristen riita-asioiden käsittelyn jatkamista Varsinais-Suomen kärjäoikeudessa. Vastaavasti Rovaniemen hovioikeus, Lapin kärjäoikeus, tuomariliitto ja Oikeushallinnon Henkilökunta OHK katsovat, että käsittelyn tulisi jatkaa Lapin kärjäoikeudessa.

2.2.1.3 Henkilöstövaikutukset

Valtionvarainministeriö katsoo, ettei mietinnöstä selvästi ilmene, miten henkilöstön asema on tarkoitus järjestää, vaikka keskittämisen henkilöstövaikutukset olisivat merkittävät. Ministeriö huomauttaa, että hallituksen esityksessä olisi todettava, että virkamiehet ja virat siirtyvät tehtävien mukaan valtion virkamieslain 2 luvun nojalla.

Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL toteaa, ettei mietinnössä ole arvioitu henkilöstövaikutuksia kuin henkilötyövuosien vähentämisen kautta. Työhyvinvointi, muutokseen liittyvät henkilöstöpoliittiset toimet, koulutustarpeet ja muutokseen liittyvät yhteistoimintaprosessit on jätetty kokonaan huomioitta.

Turun hovioikeus suhtautuu epäillen summaarisia asioita käsittelevän henkilöstön mahdollisuuksiin ja halukkuuteen siirtyä toiselle paikkakunnalle – esimerkiksi Porista Vaasaan tai Turusta Hämeenlinnaan – töihin. Hovioikeus pitää siksi huomattavan osaamispääoman menettämisen ilmeisenä vaarana. Näin toteavat myös *Vaasan ja Rovaniemen hovioikeudet* sekä *Espoon, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Helsingin, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Satakunnan ja Ylivieska-Raahan kärjäoikeudet*.

Vaasan hovioikeus katsoo, että keskittämisessä tulisi turvata joustavat järjestelyt kokeneen henkilöstön työn jatkamisen mahdollistamiseksi ja heidän osaamisen hyödyntämiseksi tuomioistuinlaitoksen palveluksessa jatkossakin. Mahdollisuuksia etätöiden tekemiseksi tulisi lisätä ja myös mahdollistaa työn tekeminen siten, että työntekijä voisi jatkaa työtään nykyiseltä kärjäoikeuspaikkakunnaltaan käsin toisaalla sijaitsevan toimivaltaisen kärjäoikeuden lukuun. Samansuuntaisesti toteavat *Espoon, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Helsingin, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Satakunnan ja Ylivieska-Raahan kärjäoikeudet* sekä *Oikeushallinnon henkilökunta OHK*. Etelä-Savon ja Helsingin kärjäoikeudet huomauttavat, ettei mietinnössä arvioida henkilöstövaikutuksia haastemiesten eikä lainkäyttöhenkilökunnan kannalta. *Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan kärjäoikeudet* sekä *Suomen haastemiehet JHL* toteavat, ettei haastemiesvirkoja ole uudistuksen perusteella mahdollista siirtää tai lakkauttaa.

Etelä-Savon ja Ylivieska-Raahen kärjäoikeudet toteavat lisäksi, että henkilöstövaikutusten arvioinnin kannalta haasteita tuottaa myös se, että summaaristen asioiden keskittämisedotuksen kanssa samaan aikaan on vireillä useita muita kärjäoikeuksien henkilökunnan määrään vaikuttavia muutoshankkeita kuten AIPA-hanke, sakkomenettelyn laajentaminen ja verkostouudistus, joiden yhteisvaikutus ei ole tiedossa. Saman toteaa *Oikeushallinnon henkilökunta OHK*.

2.2.1.4 Vaikutukset tuomioistuinharjoiteluun

Turun hovioikeus toteaa, että tuomioistuinharjoittelun sisältöön vaikuttaisi jatkossa merkittävästi se, suorittaako kärjänotaari harjoitteluaan summaarisia asioita käsittelevässä kärjäoikeudessa vai ei. Tätä ei voida pitää tavoitetilanteena. Saman toteavat lausunnoissaan *Etelä-Karjalan, Pohjois-Savon, Varsinais-Suomen, Keski-Suomen ja Ylivieska-Raahen kärjäoikeudet*.

Professori Linna katsoo, että uudistuksen vaikutuksia tuomioistuinharjoiteluun tulisi selvittää esityksen antamisen yhteydessä. On tärkeää, että auskultointipaikkoja on riittävästi ja mahdollisimman monessa kärjäoikeudessa. Olisi suoraan sanottava, kuinka suureksi auskultointipaikkojen määrän vähentyminen arvioidaan.

2.2.1.5 Taloudelliset vaikutukset

Valtionvarainministeriön mielestä oikeudenhoitoa voisi tehostaa mietinnössä ehdotettukin enemmän, jotta saataisiin enemmän säästöjä. Ministeriö korostaa, että muutoksista mahdollisesti aiheutuvat menot on toteutettava valtion talouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioin mukaisten määrärahojen puitteissa.

Turun hovioikeus toteaa, että summaaristen asioiden asiaryhmän siirtäminen Varsinais-Suomen kärjäoikeudesta Kanta-Hämeen kärjäoikeuteen lisäisi kustannuksia oikeushallinnon alalla. Kanta-Hämeen kärjäoikeudella ei ole käytettävissään tiloja, joihin Varsinais-Suomen kärjäoikeudessa summaarisia asioita käsittelevä henkilöstö voitaisiin sijoittaa. Varsinais-Suomen kärjäoikeuden nykyiset tilaratkaisut sen sijaan mahdollistavat sellaisen henkilöstömäärän sijoittamisen, jonka Kanta-Hämeen kärjäoikeuteen vuosittain saapuvien 9 000 summaarisen käsittely vaatisi. Mikäli summaaristen asioiden yksikkö siirrettäisiin pois Turun oikeustalosta, aiheutuisi siitä hovioikeuden käsityksen mukaan tilankäytön tehottomuutta. Nykyisissä säästöpainneissa hovioikeus ei voi puoltaa vältettävissä olevien kustannusten luomista. Mietinnön sisältämistä ehdotuksista saatavat säästöt perustuisivat summaaristen asioiden ohjaamiseen sähköisen asianhallintajärjestelmän kautta vireille tuleviksi ja kansalaisen asiointitilin hyödyntämiseen tiedoksiannossa. Lähes kaikki kulut – joita mietinnössä ei ole täsmällisesti arvioitu – sen sijaan aiheutuisivat summaaristen asioiden käsittelyn lakkauttamisesta 13 kärjäoikeudessa ja näiden asioiden siirtämisestä

kahdeksaan käräjäoikeuteen. Keskittämisestä johtuvien kulujen vuoksi hovioikeus vastustaa sanotun ehdotuksen toteuttamista.

Etelä-Karjalan käräjäoikeus katsoo, ettei keskittäminen toisi säästöjä edes pitkällä aikavälillä. Toimitilatarpeen muutokset toisivat sen sijana lisäkustannuksia. *Etelä-Savon ja Pohjois-Savon käräjäoikeudet* huomauttavat, että mietinnöstä puuttuu kokonaan laskelmat muutoksen toteuttamisen aiheuttamista kustannuksista kuin myös laskelmat keskittämissuunnitelman aiheuttamista kuluista (toimitilat, henkilöstökulut, tietotekniikka ym.). Saman toteavat *Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL ja tuomariliitto*. *Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL ja Oikeushallinnon henkilökunta OHK* kiinnittävät huomiota keskittämissuunnitelmaan liittyviin toimitilaongelmiin. *Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL* huomauttaa, että käräjäoikeusverkosto –hankkeen toimitilatyöryhmä on ottaessaan kantaa keskittämiseen epäillyt ehdotuksen mielekkyyttä.

Tuomariliitto toteaa, että riitautuvien summaaristen asioiden siirtämiseen ja siirtoedellytysten selvittelyyn liittyen käräjäoikeuksiin syntyy päällekkäistä työtä, jolle on kohdennettava ainakin laskennallinen kustannusvaikutus. *Tuomariliitto* kiinnittää myös huomiota siihen, että jos ammattimaista perintätoimintaa harjoittavien tahojen ja elinkeinonharjoittajien paperisena tai liitetiedostona vireille panemien haastehakemusten määrä olisi edes 70 000 kappaleen tasolla, siirtyminen niiden sijasta sähköiseen vireillepanoon alentaisi valtion tuomioistuimamaksutuloja 1 470 000 euroa eli noin 1,5-kertaisen määrän arvioituihin – ja siis *Tuomariliiton* käsityksen mukaan jo sinänsä ylimitoitettuihin – säästöihin verrattuna. Tätä tulojen vähentymistä ei ole lainkaan otettu huomioon säästövaikutuksia arvioitaessa. Siten on selvää, että kustannusvaikutuksiltaan ehdotetut muutokset ovat joka tapauksessa lisäkustannuksia aiheuttavia.

2.2.1.6 Toimivallan siirtyminen

Oikeuskanslerinvirasto pitää ongelmallisena ratkaisua, jonka mukaan asian muuttuessa riitaiseksi vastaajan katsottaisiin implisiittisesti hyväksyneen OK 10 luvun 17 a §:n mukaan toimivaltaisen tuomioistuimen toimivallan, jollei hän vastauksessaan ole esittänyt väitettä tuomioistuimen puuttuvasta toimivallasta. Saman toteavat *Pohjois-Karjalan käräjäoikeus* ja *Lakimiesliitto*.

Myös *Turun hovioikeus* katsoo, että järjestelmä saattaa asianosaiset eriarvoiseen asemaan, kun kantajalta tiedusteltaisiin näkemystä asian käsittelypaikasta, ja vastaajan osalta riittää, ettei tämä ole oikea-aikaisesti esittänyt prosessiväitettä. *Turun hovioikeus* myös huomauttaa, että velkomusasian suullisen käsittelyn estäminen kansalaisen asuinpaikan käräjäoikeudessa ei välttämättä ole EU:n kuluttajan asemaa suojaavan lainsäädännön mukaista. *Turun hovioikeus* tuo myös esiin, että asiat, jotka ratkaistaan sekä yksipuolisella tuomiolla että tuomiolla esimerkiksi kuluvaatimusten tai kohtuuttomien korkoehdojen osalta oli-

si ehdotetussa järjestelmässä siirrettävä käsiteltäväksi muutoin toimivaltaiseen kärjäoikeuteen, koska ratkaisua ei tällöin tehtäisi vain yksipuolisella tuomiolla tai myöntämisen perusteella annetulla tuomiolla. Hovioikeus ei pidä ehdotusta tältä osin linjakkaana ja katsoo sen johtavan kaksinkertaisiin käsittelyihin. Muun muassa näillä perusteilla hovioikeus suhtautuu epäilevästi siihen, että nykytilanteessa summaaristen asioiden siirroille kärjäoikeuksien välillä olisi riittävät perusteet, mutta jos niin välttämättömäksi katsotaan, tulisi menettelytapojen selkeyttämiseksi ja vastaajan oikeusturvan takaamiseksi esitettyä OK 10 luvun 20 §:ää soveltaa sanamuotonsa mukaisesti siten, että siirtämättä jättäminen edellyttäisi molempien asianosaisten nimenomaista suostumusta. *Tuomariliitto* tuo lausunnossaan esiin samoja seikkoja.

Vaasan hovioikeus ei pidä hyvänä ratkaisuna sitä, että pääsääntönä olisi tuomioistuimen toimivallan säilyminen riitauttamistilanteissa. Hovioikeus katsoo, että asianosaisten oikeusturvan kannalta parempi ratkaisu olisi, että asia riitautuessa lähtökohtaisesti heti siirrettäisiin normaalien oikeuspaikkasäännösten mukaan määräytyvään oikeuspaikkaan, jollei asianosainen erikseen pyydä käsittelyn jatkamista vireilletulotuomioistuimessa. Mahdollisesta siirtämisestä tulisi voida ilmoittaa jo haastehakemuksessa.

Vaasan hovioikeus tuo lausunnossaan esiin takaisinsaantiin liittyvän ongelman. Hovioikeus toteaa, että takaisinsaantia hakevalla tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa siihen, missä kärjäoikeudessa asia käsitellään. Hovioikeus esittää, että OK 12:15 muutettaisiin kuulumaan seuraavasti: "[a]sianosaisella, jota vastaan on annettu yksipuolinen tuomio, on oikeus hakea takaisinsaantia oikeudenkäymiskaaren 10 luvun mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa tai siinä tuomioistuimessa, joka on antanut yksipuolisen tuomion. Takaisinsaantihakemus voidaan ottaa käsiteltäväksi viimeksi mainitussa tuomioistuimessa, mikäli asian alkuperäinen kantaja tähän suostuu. Muutoin asia on siirrettävä käsiteltäväksi ensiksi mainittuun tuomioistuimeen."

Itä-Suomen hovioikeus kiinnittää huomiota siihen, että yksityiset asianosaiset eivät toimiesseen ilman oikeudenkäyntiasiamiestä tai -avustajaa välttämättä ymmärrä tehdä oikeuspaikkaa koskevaa väitettä vastatessaan summaarisissa haastehakemuksissa esitettyihin vaatimuksiin. Tämän vuoksi hovioikeus pitää perusteltuna, että asian muuttuessa summaarisesta riita-asiasta laajaksi riita-asiaksi asia tulisi lähtökohtaisesti siirtää oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 1 §:n tai 2 §:n mukaiseen yleiseen oikeuspaikkaan. Asia voitaisiin kuitenkin jättää siirtämättä, jos kaikki asianosaiset nimenomaisesti ilmoittavat suostuvansa siihen. *Rovaniemen hovioikeus*, *Etelä-Savon*, *Helsingin*, *Keski-Pohjanmaan*, *Lapin*, *Oulun*, *Pohjois-Savon*, *Satakunnan kärjäoikeudet* sekä *Suomen Yrittäjät* yhtyvät näkemykseen. *Itä-Suomen hovioikeus* kiinnittää huomiota siihen, että muutos voi edellyttää OK 5 luvun 10 §:n 1 momentin 6 kohdan tarkistamista. *Lapin kärjäoikeus* toteaa myös, että summaarisina vireille pannut laajat riita-asiat olisi siirrettävä käsiteltäväksi yleisten oikeuspaikkasäännösten perusteella toimivaltaiseen tuomioistuimeen.

Espoon kärjäoikeus ehdottaa, että vastaajan perustellun kiistämisen seurauksena riitaiseksi tullut summaarinen asia tulisi siirtää vastaajan kotipaikan kärjäoikeuteen tai jättää sillensä. Myös *Kainuun* ja *Keski-Suomen kärjäoikeudet* sekä *professori Linna* katsovat, että riitautettu summaarinen tulisi automaattisesti siirtää kärjäoikeuteen, joka on toimivaltainen käsittelemään laajan riita-asian. *Pohjanmaan kärjäoikeus* päätyy lausunnossaan samaan lopputulokseen ja katsoo, että mahdollisuus sopia riitaiseksi muuttuneen asian käsittelevästä tuomioistuimesta toisi mukanaan jännitteitä ja epävarmuutta sekä vaikeuksia ennakoita resurssitarpeita.

Professori Linna pitää todennäköisenä, että huomattava määrä summaarisia velkomusasioita tullaan panemaan vireille väärässä forumissa. Siksi oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 22 §:ään tulisi lisätä säännös, jonka mukaan summaarinen velkomusasia siirretään kantajalta lupaa kysymättä oikeaan forumiin.

Kanta-Hämeen kärjäoikeus katsoo, että mahdollisuutta jättää asianosaisten suostumuksella riitautettu summaarinen asia käsiteltäväksi kärjäoikeuteen, joka on toimivaltainen käsittelemään riidattoman asian, tulisi soveltaa mahdollisimman yhtenäisesti ja lähinnä vain tapauksissa, jossa asia tulee ratkaistavaksi kirjallisessa menettelyssä. Riitaisten summaarisina asioina vireille tulleiden riita-asioiden jääminen käsiteltäväksi kärjäoikeuteen, johon summaariset asiat on keskitetty, vaikeuttaa mahdollisuutta arvioida tuomareiden ja kärjänotaareiden työmäärää ja virkojen tarvetta.

Hyvinkään kärjäoikeus pitää tarkoituksenmukaisimpana ratkaisuna sitä, ettei tuomioistuimen toimivalta summaarisen riita-asian riitautumisen johdosta muutu. Vain 5/1 000 summaarisesta riita-asiasta etenee suulliseen käsittelyyn, minkä vuoksi etäisyydestä koitua haitta vastaajalle realisoituisi vain harvoin. *Pirkanmaan kärjäoikeus* on samaa mieltä.

Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus tuo lausunnossaan esiin toimivallan muuttumiseen liittyviä kysymyksiä ja päätyy siihen, että niiden ratkaiseminen järkevällä tavalla ei ole mahdollista. Ongelmat sen sijaan osoittavat, ettei keskittämisehdotusta pidä toteuttaa.

2.2.2 Sähköiseen asiointiin velvoittaminen

Valtionvarainministeriö katsoo, että suhteellisen ehdottomaksi laadittu velvoite sähköiseen vireillepanoon voi osoittautua liian tiukaksi oikeuden saatavuuden kannalta ja ehdottaa, että kärjäoikeudelle jätettäisiin joustavampi mahdollisuus erityisestä syystä hyväksyä paperille laaditun haastehakemuksen. Muotoilussa tulisi noudattaa samoja poikkeusperusteita kuin muussa sähköiseen asiointiin velvoittavassa lainsäädännössä.

Oikeuskanslerinvirasto pitää arvostelulle alttiina sitä, ettei laissa säädettäisi tilanteista, jolloin sähköisen asioinnin käyttämättä jättäminen ei johtaisi tutkimatta jättämiseen, vaan

että sääntely tältä osin jätettäisiin mahdollisesti tulkinnanvaraisten ohjeiden varaan. Velvollisuus sähköiseen asiointiin voisi johtaa oikeudenmenetyksiin etenkin tilanteissa, joissa saatavan vanhentuminen on lähellä.

Turun hovioikeus esittää harkittavaksi sähköistä asiointia koskevan uudistuksen yhdistämistä AIPA-järjestelmän käyttöönottoon. Tällöin tarvetta soveltaa poikkeussäännöksiä esimerkiksi valuuttasaataviin ei enää olisi. Samaa esittää *Pohjois-Savon kärjäoikeus*.

Vaasan hovioikeus kannattaa sinänsä ehdotusta sähköisen asioinnin lisäämisestä, mutta katsoo, että sähköisen asioinnin velvoittavaksi säätäminen edellyttäisi tietojärjestelmäyhteyksien parantamista siten, ettei poikkeussäännöstä käytännössä tarvittaisi. Sähköiseen haastehakemukseen olisi esimerkiksi voitava liittää liitteitä. Saman toteaa *ORK*, mutta huomauttaa, että tämä edellyttää tietojärjestelmämuutoksia. Siksi voisi olla tarkoituksenmukaisinta odottaa AIPA-järjestelmän käyttöönottoa. Myös *Suomen Perimistöimistöjen Liitto* esittää, että asiointiliittymää kehitettäisiin mahdollisimman nopeasti siten, että kaikki summaariset haastehakemukset olisivat tehtävissä verkossa.

Etelä-Savon kärjäoikeus puoltaa sähköisen asioinnin lisäämistä, mutta toteaa ehdotuksen sisältävän jonkin verran seikkoja, joista saattaa seurata laintulkintaongelmia ja työmäärän lisääntymistä. Ehdotus ei siten ole ongelmaton. Näin toteaa myös *Kanta-Hämeen kärjäoikeus*. *Helsingin, Keski-Pohjanmaan ja Lapin kärjäoikeudet* katsovat, että sähköisen asioinnin lisäämisen yhteydessä tulisi ottaa käyttöön etukäteismaksujärjestelmä.

Asianajajaliitto vastustaa ehdotusta, joka velvoittaisi ammattitoimijat ja elinkeinonharjoittajat toimittamaan haastehakemukset kärjäoikeuteen oikeushallinnon sähköisiä asiointikanavia käyttäen. Asiointikanavien käyttöastetta tulisi sen sijaan pyrkiä lisäämään järjestelmää parantamalla ja sitä markkinoimalla.

2.2.3 Tiedoksiantoa koskevat muutosehdotukset

Valtionvarainministeriö katsoo, että sähköisen asiointilain 18 §:n lisäksi myös 19 §:ää tulisi tarkistaa siten, että tavallinen tiedoksianto voitaisiin toteuttaa ilman asiakohtaista suostumusta sähköisesti KaPA-lain mukaisen suostumuksen perusteella. Valtionvarainministeriö pitää oikeusturvan vaarantumiseen liittyviä perusteluja puutteellisina.

Turun hovioikeus suhtautuu tiedoksiantoa koskeviin ehdotuksiin myönteisesti, mutta olisi toivonut muutoksen laajempaa arviota ottaen huomioon, että muutos koskisi summaaristen riita-asioiden ohella myös tavanomaisia riita-, hakemus ja rikosasioita. Hovioikeus toteaa valtion tehtäväksi varmistaa, että kansalainen antaessaan yleisen suostumuksen sähköiseen tiedoksiantoon todella ymmärtää, miten kattavasta suostumuksesta on kyse. Hovioikeus suhtautuu epäilevästi uudistuksesta saatavaan työnsäästöön.

Helsingin kärjäoikeus puoltaa muutoksia, mutta korostaa, että tiedoksianto tulisi siirtää vastaanottajan oleskelu- tai kotipaikan kärjäoikeuden hoidettavaksi viestinvälityspalvelun sähköisen tiedoksiantomääräjän umpeuduttua. Samaa esittää *Kanta-Hämeen ja Pohjois-Savon kärjäoikeudet* sekä *Suomen haastemiehet JHL*. Myös *Keski-Suomen kärjäoikeus* katsoo, että paikallisia haastemiehiä olisi käytettävä mahdollisimman paljon.

Oikeushallinnon Henkilökunta OHK korostaa järjestelmän selkeyttä ja toteaa, että epäselvä tiedoksiantomenettely helposti johtaa tarpeettomiin yhteydenottoihin ja lisätyöhön.

Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Hyvinkään, Keski-Suomen, Lapin, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen kärjäoikeudet suhtautuvat Turun hovioikeuden tavoin varauksellisesti työssäkäyttöä koskevaan arvioon. Suostumuksen sähköiseen tiedoksiantoon antavat sellaiset henkilöt, joiden haastamiseen haastemiestä ei tälläkään hetkellä tarvita. Varsinais-Suomen kärjäoikeus katsoo, että järjestelmän käyttöönotto voi jopa lisätä tiedoksiannon työmäärää.

Pirkanmaan kärjäoikeus katsoo, että sähköistä tiedoksiantoa voitaisiin edelleen kehittää siten, että tiedoksiantotodistuksessa olisi vain linkki, jonka vastaanottaja tarvittaessa saa auki. Kärjäoikeus esittää myös pohdittavaksi sitä, että haastehakemuksesta ja asiakirjoista lähettäisiin vastaajalle puhelintiedoksiannon jälkeen vain lyhennetyt versiot ja tieto siitä, mistä asiakirjat saa kokonaisuudessaan joko asiakirjoina tai sähköisesti. Näin toimitaan annettaessa haastehakemus tiedoksi kuuluttamalla virallisessa lehdessä.

Ylivieska-Raahen kärjäoikeus katsoo, että heräteviesti tulisi voida lähettää vastaajan tiedossa olevaan sähköpostiosoitteeseen, vaikka tämä ei olisi ottanut käyttöönsä viestinvälityspalvelua. Viestin vastaanottaja voisi tällöin ottaa käyttöönsä viestinvälityspalvelun haasteasiakirjojen noutamista varten esimerkiksi rattijuopumus- tai avioeroasiassa. Kärjäoikeus katsoo myös, että OK 11 luvun 3 a §:ää tulisi selkeyttää siten, että sähköpostiosoitetta voidaan käyttää tavallisessa tiedoksiannossa.

ORK korostaa lausunnossaan, ettei sähköistä viestinvälitysjärjestelmää ole mahdollista ottaa käyttöön ilman mittavia tietojärjestelmämuutoksia.

2.2.4 Sähköisen viestin saapumisajankohta

Valtionvarainministeriö suhtautuu varauksellisesti sähköisen asiointilain 11 §:n muuttamiseen siten, että sähköisen viestin saapumisajankohta kytkettäisiin virka-aikaan. Valtionvarainministeriö ei pidä ehdotusta nykyaikaan soveltuvana ja katsoo, että muutosta olisi arvioitava tehtyä laajemmin ottaen erityisesti huomioon, että muutosta esitetään tehtäväksi yleislakiin. Saapumisajankohdan sitominen virka-aikaan olisi myös ongelmallista sen vuoksi, ettei aina ole selvää, mitä kussakin tilanteessa pidetään virka-aikana.

Myös *Pirkanmaan kärjäoikeus* suhtautuu varauksellisesti ehdotettuun tarkistukseen, eikä pidä ongelmallisena, että asioita käsitellään vireilletuloajankohdan osalta eri tavalla riippuen siitä, miten ne ovat kärjäoikeuteen saapuneet. Kärjäoikeus katsoo, että sähköinen vireilletulo tulisi kytkeä todelliseen kellonaikaan. Saman toteaa *Suomen Yrittäjät*.

Oikeuskaslerinvirasto toteaa, että lakia sähköisestä asioinnista sovelletaan tuomioistuinasioiden lisäksi myös hallintoasian, syyteasian ja ulosottoasian vireillepanoon ja käsittelyyn sekä päätöksen tiedoksiantoon ja soveltuvin osin myös muuhun viranomaistoimintaan. Kun muutos esitetään tehtäväksi haastehakemuksen saapumisajan selventämistä varten, olisi perusteltua säätää virka-aikaa koskevasta tarkennuksesta oikeudenkäymiskaassa. Ainakin tulisi ensin selvittää, onko muussa sähköisen asiointilain soveltamisalaan kuuluvassa toiminnassa määräaikoja, joita ei ole sidottu virka-aikaan.

Pohjois-Savon kärjäoikeus kannattaa lainsäädännön selkeyttämistä siten, että sähköisesti saapunut asiakirja katsottaisiin saapuneeksi silloin, kun se on virka-aikana viranomaisen käytettävissä. Kärjäoikeuden näkemyksen mukaan olisi syytä luopua erottelusta viranomaisen pyytämän ja asianosaisen omasta aloitteesta lähettämän asiakirjan välillä.

Tuomariliitto pitää muutosehdotuksen muotoilua osin epäonnistuneena ja epäilee sen tarpeellisuutta. Jos muutos kuitenkin halutaan tehdä, tulisi sähköisen asiointilain 10 §:n muotoilusta selkeästi ilmetä, ettei saapumisajankohdan sitominen virka-aikaan koske 11 §:ssä tarkoitettuja asiakirjoja sisältäviä viestejä.

2.2.5 Muut huomiot

Valtionvarainministeriö katsoo, että oikeudenkäymiskaassa tulisi käyttää samoja käsitteitä kuin sähköisessä asiointilaissa. Käsitettä ”sähköinen tiedonsiirtomenetelmä” ei siten tulisi korvata käsitteellä ”sähköinen tietojärjestelmäyhteys”. Jatkovalmistelussa tulisi myös kiinnittää huomiota hallituksen strategiaistunnossa 26.9.2016 tehtyyn linjaukseen siirtymisestä käyttämään ”sähköistä postilaatikkaa”.

Helsingin ja Pohjois-Savon kärjäoikeudet sekä *Suomen haastemiehet JHL* esittävät, että koneellisesti allekirjoitettu tiedoksiantotodistus voitaisiin oheistaa myös e-kirjeenä lähetettävään asiakirjoihin silloin, kun haaste on annettu tiedoksi puhelimitse.

HAIPA-hanketoimisto toteaa, että sähköiseen asiointiin siirtymistä olisi arvioitava myös asiakirjahallinnon ja arkistotoimen näkökulmasta.

Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota siihen, ettei yritysvaikutuksia ole mietinnössä arvioitu.

Professori Linna pitää mahdollisesta ongelmallisena sitä, että toimivallan keskittämiseksi voi rajoittaa esimerkiksi elatusapuun oikeutetun, kuluttajan ja työntekijän oikeutta nostaa kanne kotipaikkansa käräjäoikeudessa. Linna katsoo myös, että ehdotuksen suhde Bryssel I asetuksen paikkakunta-kohtaisiin toimivaltasäännöksiin tulisi selvittää. Professori Linna pitää myös ongelmallisena ratkaisua, jossa todetaan että pätevä oikeuspaikkasopimus on "pätemätön", jos asia ratkaistaan yksipuolisella tuomiolla. Pikemminkin kyse on siitä, että oikeuspaikkasopimuksen estämättä näin voidaan tehdä. Jos kuitenkin asia riitautuu ja palataan normaaliin forumiin, oikeuspaikkasopimus on voimassa ja on siksi ollut pätevä koko ajan.

LIITE

Lausuntopyynnöt työryhmämietinnöstä 12/2017

valtioneuvoston oikeuskansleri*
eduskunnan oikeusasiamies
valtionvarainministeriö*
korkein oikeus
Turun hovioikeus*
Vaasan hovioikeus*
Itä-Suomen hovioikeus*
Helsingin hovioikeus
Rovaniemen hovioikeus*
Ahvenanmaan kärjäoikeus*
Espoon kärjäoikeus*
Etelä-Karjalan kärjäoikeus*
Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus*
Etelä-Savon kärjäoikeus*
Hyvinkään kärjäoikeus*
Helsingin kärjäoikeus*
Itä-Uudenmaan kärjäoikeus*
Kainuun kärjäoikeus*
Kanta-Hämeen kärjäoikeus*
Kemi-Tornion kärjäoikeus
Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus*
Keski-Suomen kärjäoikeus*
Kymenlaakson kärjäoikeus*
Lapin kärjäoikeus*
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus*
Oulun kärjäoikeus*
Pirkanmaan kärjäoikeus*
Pohjanmaan kärjäoikeus*
Pohjois-Karjalan kärjäoikeus*
Pohjois-Savon kärjäoikeus*
Päijät-Hämeen kärjäoikeus*

Satakunnan kärjäoikeus*
Tuusulan kärjäoikeus*
Vantaan kärjäoikeus*
Varsinais-Suomen kärjäoikeus*
Ylivieska-Raahen kärjäoikeus*
AIPA-hanketoimisto*
HAIPA-hanketoimisto*
Helsingin oikeusaputoimisto*
Kilpailu- ja kuluttajavirasto*
Oikeusrekisterikeskus*
Päijät-Hämeen oikeusaputoimisto
Valtakunnansyyttäjänvirasto*
Valtakunnanvoudinvirasto*
Auktorisoidut lakimiehet ry
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
Finanssialan Keskusliitto FK*
Keskuskauppakamari*
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry*
Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry*
Suomen Asianajajaliitto ry*
Suomen haastemiehet JHL ry*
Suomen kuluttajaliitto ry
Suomen Kuntaliitto ry*
Suomen Lakimiesliitto ry*
Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry*
Suomen tuomariliitto ry*
Suomen Yrittäjät ry*
Takuusäätiö sr*
Velkaneuvonta ry
Professori Tuula Linna*

* tähdellä on merkitty ne viranomaiset, yhteisöt ja asiantuntijat, jotka ovat toimittaneet lausuntonsa.

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

ISSN 1798-7091 (painettu)
ISSN 1798-7105 (PDF)
ISBN 978-952-259-592-8 (painettu)
ISBN 978-952-259-591-1 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi